

Roinn an Taoisigh
Scéim Teanga faoi Alt 15

Feabhra 2015

Cúlra

Is é Conradh na Gaeilge fóram daonlathach phobal na Gaeilge agus saothraíonn an eagraíocht ar son na teanga ar fud na hÉireann uile agus timpeall na cruinne.

Is í príomhaidhm na heagraíochta an Ghaeilge a athréimniú mar ghnáth-theanga na hÉireann.

Ó bunaíodh é ar 31 Iúil 1893 tá baill an Chonartha gníomhach ag cur chun cinn na Gaeilge i ngach gné de shaol na tíre, ó chúrsaí dlí agus oideachais go forbairt meán cumarsáide agus seirbhísí Gaeilge.

Tá Conradh na Gaeilge roghnaithe ag Foras na Gaeilge, an foras uile oileánda ag feidhmiú ar son an dá Rialtas thuaidh agus theas leis an nGaeilge a chur chun cinn, mar cheann de na sé cheanneagraíocht atá maoinithe acu leis an nGaeilge a fhorbairt ar oileán na hÉireann. Go príomha, tá Conradh na Gaeilge roghnaithe le tabhairt faoi chosaint teanga, ionadaíocht agus ardú feasachta ar an Ghaeilge.

Tá 180 craobh agus iomaí ball aonair ag Conradh na Gaeilge, agus bíonn baill uile an Chonartha ag saothrú go dian díograiseach chun úsáid na Gaeilge a chur chun cinn ina gceantair féin. Tá breis eolais faoi obair an Chonartha le fáil ag www.cnag.ie.

Clár:

Seo a leanas roinnt moltaí ar an dóigh gur féidir úsáid na Gaeilge a éascu agus a spreagadh:

1. Suíomh Idirlín
2. Na meáin sóisialta
3. Cáipéisí agus Bileoga Eolais
 - a. Cáipéisí
 - b. Bileoga Eolais agus Eile
4. Baill Foirne
 - a. Aitheantas
 - b. Oiliúint
 - c. Earcaíocht
 - d. Láthair Oibre
5. Córas Teagmhála
 - a. Ríomhphost
 - b. Córas Gutháin
 - c. Comhfhreagras
6. Ócáidí Poiblí
 - a. Seastáin agus Comharaíocht
 - b. Óráidí agus Agallaimh

Moltaí:

1. Suíomh Idirlín

Aithníonn Conradh na Gaeilge go bhfuil dul chun cinn suntasach déanta le suíomh idirlín Roinn an Taoisigh a bheith dátheangach ach níl sé go hiomlán dátheangach go fóill. Ba cheart go mbeadh leagan iomlán Gaeilge ar fáil agus, maidir le preasráitis agus le fógraí poiblí, ba cheart go mbeadh an leagan Gaeilge ar fáil ag an am céanna leis an leagan Béarla. Chomh maith leis sin, ba cheart a dhéanamh cinnte de go bhfuil na sínte fada ag obair i gceart agus go bhfuil an Ghaeilge féin cruinn agus ceart. Cuirimid na moltaí seo a leanas os comhair Roinn an Taoisigh:

- Leathanach baile a thabharfadh rogha dul isteach sa leagan Gaeilge nó sa leagan Béarla den suíomh.
- An rogha don leagan Gaeilge a chur os cionn an rogha don leagan Béarla ar an leathanach molta seo chun an rogha Gaeilge a dhéanamh níos feiceálaí.
- Má bhíonn íomhánna ar an leathanach baile molta seo, tá sé tábhachtach nach mbeadh íomhá chathrach nó thuithe ag baint le teanga ar leith chun léiriú go mbaineann gach ceann den dá theanga oifigiúla le pobal na hÉireann ar fad, is cuma cá bhfuil siad.
- Leagan Gaeilge a bheith ann do gach leathanach agus do shuíomhanna na rannán ar fad.
- Óráidí ar an suíomh a chur ar fáil i nGaeilge nó go dátheangach.

2. Na Meáin Sóisialta

Cosúil leis an tsuíomh, ba chóir go bhfuil achan rud atá foilsithe ar na meáin sóisialta ag Roinn an Taoisigh déanta trí Ghaeilge nó go dá-theangach. Faoi láthair, níl aon tagairt déanta don Ghaeilge sa pholasaí don mheáin sóisialta don Ghaeilge nó d'úsáid na Gaeilge ar na suíomhanna Twitter, Facebook nó Youtube atá ag Roinn an Taoisigh. Ba chóir do Roinn na Taoisigh an polasaí seo a leasú agus úsáid a bhaint as an Ghaeilge ar chomhchéim leis an Bhéarla ar na suíomhanna seo ar fad. Ba chóir go bhfuil aon teachtaireacht nó scéalta nuachta atá foilsithe tríd na meáin sóisialta i nGaeilge nó go dátheangach.

3. Cáipéisí agus Bileoga Eolais

a. Cáipéisí

Faoi láthair, níl ach cuid de na cáipéisí atá ar fáil ar an suíomh idirlín ar fáil i nGaeilge. Ba chóir go ndéantar iarracht gach cáipéis a fhoilsiú i nGaeilge. Mura bhfuil sé de chumas ag Roinn an Taoisigh é seo a dhéanamh ó thús na scéime, ba chóir go bhfuil spriocanna áirithe leagtha amach leis seo a bhaint amach roimh dheireadh na scéime.

b. Bileoga Eolais agus Eile

Is gá go mbeadh eolas faoi sheirbhísí reatha, phleananna agus gach cineál eolais eile ar fáil go dátheangach i dtaca le Roinn an Taoisigh. Ba chóir gach ábhar a chur ar fáil go dátheangach, ina n-áirítear, bileoga eolais, paimfléid, foirmeacha, tuarascálacha bliantúla, cuntais, comharthaí, fógraí poiblí agus gach eolas eile a chuirtear ar fáil trí na meáin chlóite, an raidió, an teilifís agus na meáin leictreonacha. Ba chóir go bhfuil an t-eolas seo ar fáil go comhuaineach agus gan gá le haon obair bhreise a dhéanamh thar mar a bheadh i gceist chun teacht ar an eolas i mBéarla. Ba chóir go mbeidh an Ghaeilge agus an Béarla in aon cháipéis nó foirm dhátheangach taobh le taobh leis an teanga eile faoi aon chlúdach amháin (réiteodh seo an fhadhb nach mbíonn foirmeacha Gaeilge ar fáil in oifigí stáit agus thabharfadh sé deis agus spreagadh don phobal ar fad foirmeacha a líonadh as Gaeilge más mian leo).

4. Baill Foirne

a. Aitheantas

Go gcuirfí eolas ar fáil don phobal faoin bhfoireann atá ábalta seirbhís a chur ar fáil i nGaeilge agus go n-eagrófaí córas cinnte chun teagmháil a dhéanamh leis na baill foirne sin agus chun a léiriú cén réimse seirbhíse atá siad in ann a chur ar fáil.

Go gcuirfear feachtais agus seimineáir eolais ar bun chun na dualgais nua faoin Acht Teanga agus Scéim na Gaeilge a mhíniú don fhoireann ar fad, mar shampla trí chúrsaí feasacht teanga Chonradh na Gaeilge.

b. Oiliúint

Go gcuirfí córas oiliúna ar fáil chun a chur ar chumas an chuid eile den fhoireann caighdeán Gaeilge a bhaint amach a chuirfeadh ar a gcumas seirbhís i nGaeilge a chur ar fáil ar a gcompord féin agus ar chompord an chustaiméara. Molaimid ranganna Chonradh na Gaeilge atá curtha in oiriúint don **Teastas Eorpach na Gaeilge** de chuid Ollscoil na hÉireann, Má Nuad, ach go háirithe.

c. Earcaíocht

Go gcuirfí cumas Gaeilge san áireamh agus foireann á hearcú feasta.

d. Láthair Oibre

Ba chóir go mbeidh an Ghaeilge le feiceáil go soiléir i ngach áit oibre de chuid Roinn an Taoisigh, ar chomhchéim le feiceálacht an Bhéarla. Ní amháin go bhfuil sé de cheart ag saoránaigh leis an Ghaeilge a úsáid le linn a dteagmháil le Roinn an Taoisigh, ach ba chóir go bhfuil an ceart seo ar fáil do bhaill foirne fosta. Ar a bharr seo, leis na moltaí faoi hoiliúint a láidriú, ba chóir go spreagtar baill foirne leis an Ghaeilge a úsáid.

Ginearálta: Ní bheidh sé inghlactha go mbeadh ar na baill foirne a bhfuil Gaeilge ar a dtoil acu plé le gach éileamh ar sheirbhísí i nGaeilge, cuma cén rannóg lena bhfuil siad ag obair. Níl sé seo cothrom don bhall foirne agus ní bheidh an réimse eolais acu chun seirbhísí a chur ar fáil don saoránach.

5. Córas Teagmhála

a. Ríomhphost:

Ba chóir a chinntiú go mbíonn seirbhís ríomhphoist ar fáil i nGaeilge mar chuid den ghnáth-chomhfhreagras agus freisin go mbeadh leagan dátheangach ar fáil d'aon teachtaireacht uathoibríoch a mbainfear úsáid aisti mar chuid den chóras. Ba chóir go mbeadh an seoladh ríomhphost i nGaeilge agus i mBéarla. Mar shampla, d'fhéadfaí eolas@sraidmhuirfean.ie agus info@merrionstreet.ie a úsáid. Is féidir na seoltaí a cheangal agus beidh an dá leagan in ann teacht isteach ag an seoladh amháin.

b. Córas Gutháin:

Tá an-tábhacht leis an gcóras gutháin mar gurb é seo an chéad phointe teagmhála go hiondúil a bhíonn ag an saoránach le Roinn an Taoisigh. Tá sé riachtanach go dtuigfeadh an té atá ag glaoch go bhfuil fáilte roimh an nGaeilge agus go gcuirfí seirbhís éifeachtach ar fáil trí Ghaeilge.

Caithfidh córas a bheith ann chun plé le fiosrúcháin ghutháin i nGaeilge chun a chinntiú go mbeidh seirbhís ar fáil láithreach don té a chuireann glaoch ar aon uimhir ghutháin de chuid Roinn an Taoisigh. D'fhéadfaí leas a bhaint as uimhir ghutháin faoi leith i gcás fiosrúcháin Gaeilge mar shampla.

Ba chóir a chinntiú:

- Go dtabharfaí an leagan Gaeilge den ainm nuair a fhreagraítear an guthán.

Mar shampla :

'Dia dhuit, an féidir liom cabhrú leat?'

- Go mbeadh sé ar chumas an té atá ag freagairt an gutháin plé le fiosruithe i nGaeilge agus na glaochanna a sheoladh ar aghaidh chuig an mball cuí foirne.

- Más córas uathoibríoch atá in úsáid go mbeadh sé seo ar fáil go dátheangach agus nach mbeadh sé socraithe ar bhealach a mbeadh teachtaireacht i mBéarla ar dtús agus gur gá fanacht go dtí an deireadh ar fad don teachtaireacht Ghaeilge.
- I gcás córas uathoibríoch is féidir tús a chur leis an teachtaireacht mar seo a leanas:

‘Dia dhuit. Brú a haon má tá seirbhís Ghaeilge uait, nó, press two for this service in English’.

Tá sé fíorthábhachtach go leanfaí leis an dá leagan den tseirbhís. Is gá go mbeidh gach oibritheoir inniúil ar a c(h)uid oibre a dhéanamh i nGaeilge agus i mBéarla. Is gá go mbeidh gach fógairt thaifeadta agus gach fógairt chaighdeánach, cibé acu beo nó taifeadta, ar chóras gutháin na Roinne i nGaeilge nó dátheangach.

c. Comhfhreagras

Go mbeidh comhfhreagras iomlán ar fáil i nGaeilge más é sin rogha an tsaoránaigh. Clúdaíonn an téarma comhfhreagras gach teagmháil idir an saoránach agus Roinn an Taoisigh, litreacha, ríomhphoist, gutháin srl.

Go ndéanfar é seo ar bhealach nach gcuirfidh moill ar ghnó an tsaoránaigh nó nach gcuirfidh as don leibhéal seirbhíse a chuirtear ar fáil.

6. Ócáidí Poiblí

a. Seastáin agus Comharthaíocht

Ag ócáidí seolta / foilsíú polasaithe nua / nó aon ócáid eile do na meáin i Roinn an Taoisigh ba chóir go mbeadh pé seastán sa chúlra dátheangach leis an nGaeilge chomh feiceálach céanna leis an Bhéarla.

b. Óráidí agus Agallaimh

Ag na hócáidí céanna ba chóir go n-úsáidfeadh pé duine ag cur na hócáide nó ag labhairt ag an ócáid roinnt Gaeilge le freastail ar phobal na Gaeilge agus Gaeltachta. Ba chóir urlabhraí a chur ar fáil gur féidir leis/léi agallamh a thabhairt do na meáin Ghaeilge.